

Det frisinnade folkpartiets valmanifest.

Till Sverges folk!

Under den nu snart avslutade fyraårsperioden 1929-1932 har i många avseenden en synnerligt pressande kristid varit rådande. Redan under senare halvåret 1928 kunde de första tecknen därtill iakttagas. Då trodde man emellertid att den värsta stormen skulle gå oss förbi. Men den drog i stället rakt över vårt land och vållade en hårdare förödelse än tidigare på något håll kunde befaras. Den fortgår alltjämt med synnerlig styrka över hela världen.

I första hand träffade hemsökelsen jordbruket. Den år 1930 sittande högerregeringen såg räddningen i höjda tullar, närmast för spannmålsodlingens produkter. De frisinnade däremot förordade åtgärder, som garanterade de svenska lantmännen avsättning för den inhemska spannmålen. Riksdagens flertal anslöt sig till detta förslag. Med anledning härav avgick högerregeringen och de frisinnade fingo, efter det de liberala och bondeförbundarna avböjt att delta i regeringsansvaret, ensamma träda till. Det har tillkommit dem att söka åstadkomma en allsidigt planlagd och på olika sätt aktiviserad stödaktion till jordbruksnäringens fromma. Bland därvid framförda åtgärder må nännas: spannmålsförbrukningen har reglerats till förmån för landets egna produkter och en mera fast prissättning har säkerställts. Lantbruksundervisningen har förbättrats. Kommunal skattelättnad har beviljats för jordbruksfastigheterna. En gynnsammare belåning av inventarier har möjliggjorts genom en ny lag om inventarieinteckning. Ökade garantimedel - 10 milj. kr. - ha, i syfte att främja jordbrukskasserörelsens utveckling ställts till jordbrukskassornas förfogande Ett extra anslag å 2 milj. kr. har lämnats till arbeten för skogsförbättring. Förutsättningar ha skapats för en utjämning och prisförbättring, inom mjölk- och smörhandeln. Utöver en del höjda anslag till årligen återkommande jordbruksändamål ha slutligen 15 milj. kr. beviljats till stöd- och ackordslån för jordbrukets utövare.

Handlingar tala bättre än ord. Huruvida de vidtagna reformerna och stödåtgärderna skola infria de därtill knutna förhoppningarna beror emellertid i mycket på, hur de fullföljas och tillämpas. Det gäller å ena sidan att snabbt få fram största möjliga effekt, å andra sidan att utforma stödåtgärderna så, att de, så snart de icke längre äro erforderliga, kunna bortfalla. I fortsättningen kräves alltså på detta område ett levande intresse, klarsynthet och målmedvetenhet.

Väljarna vid årets riksdagsmannaval avgöra, vilka som närmast få omhändervä uppgiften att göra dessa riksdagsbeslut fruktbarande.

Den allmänna depressionen medförde, som naturligt är, en efter hand allt mer utbredd arbetslöshet. En ökad konkurrens på världsmarknaden försvårade exporten av trävaruindustrins alster. Även inom flertalet andra näringsgrenar tilltogo svårigheterna i ökad grad. Tillgången på arbete försämrades oupphörligt.

De frisinnade i regering och parti behärtade de Arbetslösas svåra ställning och förordade på olika sätt utsträckt hjälpverksamhet, men fasthöllo vid, att sunda och hållbara principer måste tillämpas på såväl reglerna för understödet som rörande medelsanskaffning. Högern och bondeförbundet gingo in för begränsning eller indragning av understödet på vissa punkter, medan däremot socialdemokrater och kommunister föreslogo starkt stegrade belopp, anskaffade bl.a. lånevägen och utlämnade på lösare villkor än de hittills gällande.

Landsföreningen håller före att den ståndpunkt, som de frisinnade i dessa frågor intagit, är riktigast och starkast motiverad. På samma gång synes det vara i högsta grad önskvärt, att de oförvållat arbetslösa beredes stöd, särskilt genom arbete - så ordnat att det icke försvårar arbetskraftens återgång till den normala produktionen och ej heller eljest skadar denna -; på samma gång måste det anses i högsta grad betänkligt att genom ökad skuldsättning på detta område göra morgondagens till storleken okända börda än tyngre att bära.

Det Gives all anledning för landets väljare att vid sin röstavgivning beakta dessa olika ståndpunkter och att ge sin anslutning till en arbetslöshetspolitik, som tillmötesgår befogade välfärdskrav, men samtidigt t vill söka bringa hjälp på vägar, som icke göra nästa dag "sjufallt värre".

Sommaren 1931 brast på många håll i världen, genom den då utbrytande penningkrisen, grunden för det allmänt gällande myntsystemet. Efter det England uppgivit guldmynstfoten nödgades Sverige följa exemplet. Det gällde då att snabbt bestämma sig för vilka riktlinjer och hjälpmedel, som vår valutavård skulle anknyta till. Regeringen anslöt sig, dock utan att godtaga den av riksbanken tillämpade räntepolitiken, till programmet om bevarandet av den svenska kronans stabiliserade, inre köpkraft. Vidare hävdade den en allmän handelspolitik, som genom ömsesidigt tillmötesgående sökte främja den egna exportens uppehållande i största möjliga utsträckning. Från dessa utgångspunkter sökte man därpå, så långt sig göra lät, bemästra kursproblemen utåt.

Emot denna hållning utövades i början en stark och högljudd kritik. Från högern ropades på urtima riksdag, på prohibitiva tullar och andra avspärrningsbeslut av olika slag. Från socialdemokratiskt håll

återförordades en, „en om så behövdes, skärpt räntepolitik och ett energiskt motstånd till vissa importbegränsande, åtgärder. Riksdagen godtog dock regeringens förfarande. Och numera torde ganska stor enighet råda om att vad som skedde gagnat landets intressen, även om sedermera en viss förskjutning i prisstegrande riktning från olika håll betecknats såsom önskvärd.

Det ligger emellertid makt uppå att i fortsättningen en riktig kurs följes. Stora förluster kunna vållas och höga hinder resas för svenskt näringsliv, därest ensidiga klassintressen få sätta sin prägel på vår penningpolitik. Därvid bör särskilt observeras att statlig och kommunal budgetpolitik torde för valutaförhållandena spela en minst sagt lika inflytelserik roll som direkta ingripanden i valutavårdande syfte.

Frisinnade Landsföreningen erinrar vårt folk om vikten av att det lägger sitt avgörande ord i denna fråga så, att äventyrligheter av olika art avisas och att en väl genomtänkt och fast ledd valutapolitik följes. Därpå beror i mycket, om vi skola komma svårare eller mindre tilltygade ur det hårda sammanbrottet.

Under den senare tiden har frågan om mer eller mindre utvecklad sparsamhet blivit intensivt diskuterad i olika kretsar. Ivriga röster har gjort gällande att i detta läge långt drivna sparsamhetsåtgärder äro särskilt malplacerade. Alla medel, som kunde uppbringas genom det allmännas försorg, borde, anser man, hastigt sättas i rörelse. Därigenom skulle hela det ekonomiska livet värmas upp och utsikter öppnas för oss att tidigare komma ut ur svårigheterna.

De frissinnade kunna icke biträda denna uppfattning. För staten som för enskilda gäller förvisso, att man under finansiella svårigheter bör samla och icke skingra de ekonomiska krafterna. Med tillfredsställelse sågo därför de frissinnade att man i 1932 års statsverksproposition mera energiskt än vanligt sökt begränsa utgifterna. Att riksdagen styckevis drev med en i motsatt riktning gående ström måste därför väcka farhågor. Klassbetonade grupper äga ständigt önskemål, för vilka de begära allt, som kan finnas inom räckhåll. I punkter, där de alliera sig med varandra, brukar resultatet bli, att all varsamhet är bortblåst. Exempel härpå har givits under den senaste riksdagen.

Frisinnade Landsföreningen uppfordrar väljarna att starkt stryka under nödvändigheten av en på alla punkter obruten, konsekvent sparsamhetspolitik. Erfarenheten vittnar att detta sker bäst genom Att öka de frissinnades representation i riksdagen.

Med allt skäl tilldrar sig jämväl skattepolitiken i det nuvarande läget det allmänna intresset. Och detta helt naturligt därför att den växelverkan torde vara allmänt känd, som består däri, att när statens inkomster minska, så stiga, automatiskt skattekraven på såväl de enskilda medborgarna som på näringslivet. Svårigheten att vidhålla förut godkända principer och utgångspunkter för skattesystemet i dess helhet gör sig då omedelbart gällande.

I det vid 1932 års riksdag fastställda, på regeringsförslagen fotade skatteprogrammet har man kunnat upprätthålla två tidigare följda och starkt proklamerade föresatser: den ena att icke låna pengar för annat än produktiva ändamål, den andra att om möjligt icke höja inkomst- och förmögenhetsskatten för de lägre inkomsttagarna samt - vilket är en nyhet - söka skona näringslivet i den mån detta lämpligen kunnat ske. På grund av prisläget för livsmedel och flertalet andra nödvändighetsvaror ha hittills vidtagna förändringar av den indirekta beskattningen icke gjort sig starkare kännbara. I detta avseende torde Sverige stå i en obestridlig undantagsställning i förhållande till flertalet andra folk. Härutinnan kan dock ett omslag snabbt äga rum. En ringa avvikelse från den lugna takt, vari vår anpassning till det förändrade ekonomiska läget skett, kan helt visst fort framkalla en annan bild och åstadkomma rubbningar, som gå hårt ut över skattebärare av olika slag.

Årets väljare ha därför all anledning att eftersinna, vad de vilja gilla eller ogilla, när de skola taga ställning till spörsmålet om på olika axlar fördelade samhällsbördor.

För närvarande arbetar på nykterhetsområdet en kommitté, från vilken man under kommande valperiod kan vänta betänkande med förslag till ny rusdryckslagstiftning. Klart är då att landets nykterhetsvänner måste fästa synnerlig vikt vid, hur andra kammaren blir sammansatt under valperioden. Betydande krafter söka otvetydigt verka för, att flertalet av de framsteg, som en offerkrävande, sekellång nykterhetsrörelse åstadkommit, nu skola prisgivas. Detta bör icke få ske. Det kan också hindras om alla nykterhetsintresserade spänna sina krafter och sörja för, att verkligt pålitliga och intresserade representanter sändas till riksdagen.

Vid årets valurnor avgöres det sålunda om nykterhetssträvandena skola kastas ytterligare tillbaka eller om de skola hålla sina positioner och gå framåt. Allt måste göres för att på verkligt effektivt sätt försvåra och förhindra tillgången till alkoholdrycker i vårt land. Sak samma gäller bekämpandet av spritsmuggling och annan olaga hantering.

Här borde starka insatser kunna förväntas särskilt från en om sina livsintressen medveten, viljestark

kvinnopinion.

På det sociala framstegsarbetets mångskiftande fält gäller det att icke släppa taget. Alltjämt återstår mycket arbete att verkställa, mycket oförstående och dunkel att skingra, många missförhållanden att avlägsna och önskvärda förbättringar att utföra. Vid 1931 års riksdag lyckades det efter mången felslagna försök att få ett regeringsförslag om en utvidgad och förbättrad sjukförsäkring genomfört, i vilket sammanhang ett förut undanskjutet kvinnligt önskemål om en statligt ordnad moderskapsförsäkring vann statsmakternas godkännande. Vid årets riksdag har, om också under starkt motstånd, en tidigare mot fiskarbefolkningen begången orättvisa rörande viss fiskerätt efter proposition därom blivit gottgjord. Även i tider då bristande ekonomiska tillgångar utesluta större och mera kostsamma reformer, kunna så misstag tillrättaläggas och förbättringar ernås, därest ett handlingsvilligt intresse i sådan riktning förefinnes.

Frisinnade Landsföreningen vädjar till alla medborgare att icke släppa denna angelägenhet ur sikte. Under världskriget framträdde starkare än någonsin förr fredstanken i flertalet länder. Inom vida kretsar av befolkningen uppstod en strävan att åstadkomma bättre ordnade mellanfolkliga förhållanden och därigenom undanröja anledningar till framtida krig. Även bland statsmännen vann denna strävan anslutning, och Nationernas förbund kom till stånd såsom uttryck för folkens fredsvilja och såsom organ för denna fredsviljas förverkligande.

Den frisinnade regeringen har för sin del i olika avseenden och senast genom de instruktioner, den givit åt vårt lands ombud vid nedrustningskonferensen i Genève, sökt ytterligare främja det internationella fredsarbetet. Därför har den givit sitt stöd åt den upplysningsverksamhet, som inom vårt land bedrivs i syfte att stärka och utbreda en folkmening, vilken utgör grunden för fredsarbetet.

Högern och bondeförbundet ha, i olikhet med de frisinnade, motsatt sig statsunderstöd till främjande av en kraftig opinionsbildning för internationell fred. Borgerliga valmän, som önska stödja ett dylikt strävande, kunna vid årets andrakammarval förverkliga denna önskan endast genom att rösta med de frisinnade.

En förbättrad valordning har länge utgjort föremål för frisinnade reformkrav. Förslag till en rättvisare mandatfördelning ha såväl i form av propositioner som motioner förelagts riksdagen. De mest slående exempel har givits på hur den nuvarande valordningen verkar. Den lika rösträtten har i vissa fall faktiskt upphävts och å många orter boende samhällsmedlemmar ha på grund av valordningens bestämmelser åt sina medborgerliga vota aldrig kunnat erhålla samma effekt, som den, vilken utan vidare kommer övriga röstande tillgodo.

Varje försök till ändring av den nuvarande orättfärdiga mandatfördelningen har emellertid slagits till marken. En kompakt majoritet av höger, socialdemokrater och bondeförbundare har, utan att därför kunna förebringa, hållbara skäl, motsatt sig att rättelse finge ske. På dessa håll har men sökt för sig bibehålla de fördelar som det nuvarande, föga tilltalande kartellsystemet skänker de större eller till vissa valkretsar mer koncentrerade partierna.

Därest en omröstning skulle kunna anställas bland Sverges folk torde en stark opinion visa sig stå bakom förslagen om en valreform av här avsedd innebörd. Man bör kunna vänta, att denna opinion vid de förestående valen tar sig uttryck i ökad anslutning till det frisinnade partiet, som är beslutet att medverka till en förbättrad valordning.

Utöver den vädjan, Frisinnade Landsföreningen härmed i viktiga frågor riktar till Sverges folk, vill landsföreningen i övrigt hänvisa till sitt allmänna spörsmål. Såsom helhet betraktat utför det frisinnade arbetsprogrammet en god grund för alla dem, som från framstegsvänliga utgångspunkter vilja delta i ett under ansvarskänsla utfört medborgerligt arbete.

Inför den valstrid, som nu förestår, går helt naturligt Frisinnade Landsföreningens maning till energiskt valarbete och allmänt deltagande i valet på frisinnade kandidater i första hand till de egna medlemmarna och till alla meningsfränder i övrigt. Men den riktar sig också till många andra, som icke i allo dela de frisinnades uppfattning. Från olika håll har erkänts, att den politik, som de båda senaste åren blivit förd, utgjort en verklig rikspolitik, med mål att gagna hela vårt folk. För alla som erkänna detta bör det falla sig naturligt att vid det förestående valet giva denna politik sin anslutning.

Möt upp i tätnande skaror på valdagen och främja

En frisinnad valseger!